

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

НҮБ-ын Хүүхдийн Сан

ХҮНИЙ ПАПИЛЛОМА ВИРУС, ХПВ-ИЙН ХАЛДВАРЫН ЭСРЭГ ВАКЦИН, ХПВ-ИЙН ШАЛТГААНТ ХАВДРЫН ТУХАЙ БУРУУ, ТАШАА ОЙЛГОЛТЫГ ЗАЛРУУЛАХУЙ

2025 он

ӨМНӨХ ҮГ

Зөв, найдвартай эх үүсвэрийн эрүүл мэндийн мэдээлэл өгөх нь нийгмийн эрүүл мэндийн чухал асуудлын нэг юм. Ташаа мэдээлэл, буруу ойлголт нь хурдтай тархаж, вакцинд итгэх итгэлийг бууруулах, баталгаагүй эмчилгээг сурталчлах зэргээр хүн амын эрүүл мэндэд ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлдэг. Хүний Папиллома Вирусийн (ХПВ) халдварын эсрэг вакцин дархлаажуулалтын үндэсний товлонд орж, хийж эхэлсэнтэй холбоотой вакцины талаар гарсан буруу ташаа мэдээллүүд хурдацтай тархахаас сэргийлж, дор бүрд нь залруулснаар ташаа мэдээлэл газар авахаас сэргийлэх боломжтой.

Энэхүү гарын авлага нь ХПВ-ийн халдвар, ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин, ХПВ-ийн шалтгаант хавдрын тухай сүүлийн үед гарч буй буруу ташаа мэдээллийг залруулж, вакцинд итгэх итгэлийг нэмэгдүүлэх, дархлаажуулалт, умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн ач холбогдлыг зөв ойлгуулах зорилготой юм.

Гарын авлагыг ХПВ, ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин, ХПВ-ийн шалтгаант хавдрын тухай түгээмэл тархсан буруу ташаа мэдээлэл, түүнийг залруулахын тулд өгөх түлхүүр мэдээлэл, баталгаажуулах нотолгоо байдлаар боловсруулсан болно.

ХПВ, ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин, ХПВ-ийн шалтгаант хавдрын тухай буруу, ташаа ойлголтыг залруулахуй

Аливаа асуудлын талаарх ташаа ойлголт, буруу мэдээллийг залруулах үйл явц нь тодорхой үе шатаар, нарийн зохион байгуулалттайгаар явагдах хэрэгцээтэй байдаг. Ташаа ойлголтыг залруулах үе шатууд:

Бэлтгэл үе. Хамгийн үр дүнтэй. Тухайн асуудлын талаар ташаа ойлголт, буруу мэдээлэл өргөн тархахаас өмнө найдвартай, бодит тоо баримт, мэдээллийг хүн амын дунд түгээнэ.

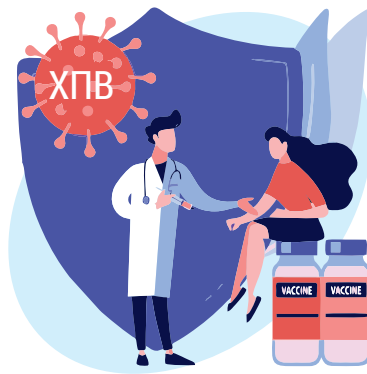
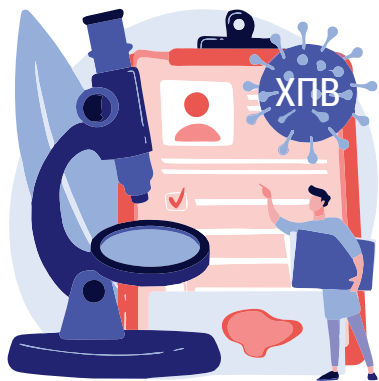
Хяналтын үе: Тухайн асуудлын талаар ташаа ойлголт, буруу мэдээлэл тарж эхэлсэн ч нийт хүн амын дунд тархаагүй үед авах арга хэмжээ юм. Энэ нь бодит, үнэн зөв мэдээллийг тодруулж, залруулах мэдээллийг бэлтгэх үе шат юм.

Сэдвийн өөрчлөлт: Ташаа ойлголт, буруу мэдээлэл тархсан хэдий ч, газар аваагүй үед зөв мэдээллийг түгээж, тарж буй буруу мэдээллийг өөрчлөх үе юм. Энэ үед зөв мэдээллийг өргөн хүрээтэй тараахад анхаарч ажиллах хэрэгцээтэй. Тухайлбал, умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн үр дүн, вакцины аюулгүй байдлын талаар гэх мэт.

Залруулах үе: Энэ үе шатанд нэгэнт тархсан ташаа ойлголт, буруу мэдээллийг залруулах зорилготой идэвхтэй хэлэлцүүлэг өрнүүлж, баримт, нотолгоог гаргадаг. Ташаа ойлголт, буруу мэдээллийг залруулах үйл явц маш түвэгтэй. “Хуурмаг үнэн эффект” гэдэг нь буруу ташаа мэдээлэл байсан ч хүмүүс тухайн мэдээллийг хэдий чинээ олон удаа сонсоно, төдий чинээ итгэдгийг хэлдэг. Хэдий тухайн мэдээлэл буруу, ташаа ч тэр мэдээлэл хүмүүсийн шийдвэр гаргалтанд нөлөөлсөөр байдаг (өөрөөр хэлбэл ташаа мэдээлэл “цавуу шиг наалдамхай”). Иймд залруулга хийх тогтмол, цогц арга хэмжээ хэрэгцээтэй бөгөөд нотолгоонд суурилсан, бодит, итгэл төрүүлэхүйц мэдээлэл түгээх шаардлагатай байдаг.

Баримт	Анхааруулга	Төөрөгдөл	Баримт
Тодорхой, нотолгоотой, хүний ой тоонд хоногшихуйц баримтаар эхэлнэ.	Ташаа мэдээлэл буруу гэдгийг танилцуулна. Гэхдээ ташаа мэдээллийг олон удаа давтаж анхааралд оруулалгүй, нэг л удаа дурьдана.	Ташаа мэдээлэл яагаад буруу талаар тайлбарлана. Бодит нотолгоог ойлгоход хялбар аргаар өгнө	Дүгнэлт болгож, гол үндсэн баримтыг дурьдана (хүмүүсийн хамгийн сүүлд тогтоох зүйл энэ байдаг). Цаад шалтгааныг тайлбарлахад анхаарна.

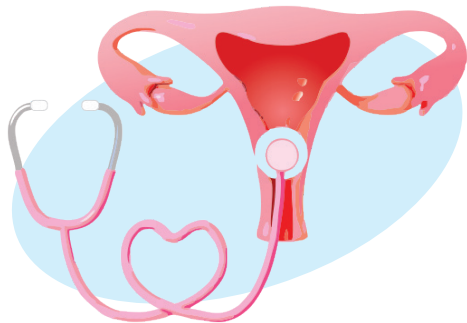
Түлхүүр мэдээлэл: Хүний Папиллома Вирус хүн амын дунд өргөн тархсан вирус юм

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ-ийн халдвар маш ховор тохиолддог тул охид, эмэгтэйчүүдийн хувьд санаа зовох асуудал биш	ХПВ-ээр үүсгэгдсэн халдвар нь маш өргөн тархсан байдаг. Хүн амын 80-90% амьдралынхаа туршид энэ вирусийн халдварыг авах магадлалтай ¹ . Эмэгтэйчүүдийн дундах ХПВ-ийн тархалт дунджаар 12%, улс орнууд дахь тархалт 2%-аас 42% хүртэл байдаг ² .	¹ Human papillomavirus vaccines: WHO position paper (2022 update)
Эрэгтэйчүүд ХПВ-ийн халдвар авдаггүй	ХПВ-ийн халдварын тархалт эрэгтэйчүүдийн дунд ч мөн адил өндөр байдаг. Эрэгтэйчүүдийн дундах өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн тархалт 21% буюу таван эрэгтэй тутмын нэг нь уг вирусийн халдвартай байна ³ .	² David Forman, Catherine de Martel, Charles J. Lacey, Isabelle Soerjomataram, Joannie Lortet-Tieulent, Laia Bruni, Jerome Vignat, Jacques Ferlay, Freddie Bray, Martyn Plummer, Silvia Franceschi, Global Burden of Human Papillomavirus and Related Diseases, Vaccine, Volume 30, Supplement 5, 2012, Pages F12-F23,
Хэрэв ХПВ-ийн халдвар авсан бол шинж тэмдэг илрэх тул халдвар авсанаа мэдэх боломжтой	ХПВ-ийн халдвар (70-90%) ихэнхдээ шинж тэмдэггүй байдаг тул халдварыг эмнэл зүйгээр илрүүлэх боломж хязгаарлагдмал ^{1,4} . Халдвар авсан хүн амын 90%-ээс дээш хувьд энэ вирус 1-2 жилийн дотор өөрөө арилдаг ^{1,5} .	³ Bruni L, Albero G, Rowley J, Alemany L, Arbyn M, Giuliano AR, Markowitz LE, Broutet N, Taylor M. Global and regional estimates of genital human papillomavirus prevalence among men: a systematic review and metaanalysis. Lancet Glob Health. 2023 Sep;11(9):e1345-e1362

Бэлгийн олон хавьтагчтай л бол ХПВ-ийн халдвар авдаг	Олон бэлгийн хамтрагчтай байх нь халдвар авах эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг. Гэвч ХПВ нь тархалт ихтэй вирус тул ХПВ-ийн халдварыг анхны бэлгийн хавьтлын үед ч авах эрсдэл өндөр байдаг ⁶ .	⁴ WHO (2022) 'Cervical Cancer'. Fact Sheet, 22 February. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer ⁵ WHO (2024) Human papillomavirus and cancer, Fact sheet, 5 March https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papilloma-virus-and-cancer ⁶ Winer RL, Feng Q, Hughes JP, et al. Risk of female human papillomavirus acquisition associated with first male sex partner. <i>Journal of Infectious Diseases</i> 2008;197:279-82. ⁷ WHO Questions and Answers about Human papilloma virus, 2024 ⁸ Music, R. (2019) 'Raising Awareness of HPV – a View from Jo's Cervical Cancer Trust'. Public Health England blog, 30 May. https://phescreening.blog.gov.uk/2019/05/30/raising-awareness-of-hpv-a-view-from-joscervical-cancer-trust/?msclkid=bef20df7b00411eca06af11702a85e5e (accessed 31 May 2022). ⁹ Bruni L., The frequency of HPV infection worldwide, HPV World, #35
Зөвхөн бэлгийн харьцаанд орсон хүмүүс л ХПВ-ийн халдвар авдаг	ХПВ-ийн халдвар ихэвчлэн бэлгийн замаар (бэлгийн, аман, анал бэлгийн хавьтлын үед) дамждаг ч бэлэг эрхтэн орчмын арьс шүргэлцэхэд дамжиж болно. Мөн эхээс урагт төрөх замаар дамжин халдварладаг ¹ .	
Бэлгэвч хэрэглэсэн тохиолдолд ХПВ-ийн халдварыг авахгүй	Бэлгэвч нь бэлгийн замаар дамждаг халдваруудаас хамгаална. ХПВ-ийн хувьд бэлгэвч халдвар авах эрсдлийг бууруулдаг хэдий ч бэлэг эрхтэн орчмын арьсыг бүрэн далдалдаггүй учраас төдийлөн сайн хамгаалж чаддаггүй ⁷ .	
Зөвхөн бэлгийн замбараагүй явдалтай хүмүүс ХПВ-ийн халдвар авдаг тул энэ халдвар авах нь ичгүүртэй	ХПВ-ийн халдвар нь түгээмэл вирус бөгөөд энэ халдварыг анхны бэлгийн харьцааны үед авах боломжтой, зөвхөн бэлгийн замбараагүй явдалтай хүн л авдаг биш юм ^{6,8} . Эмэгтэйчүүдийн дундах судалгаагаар 5 эмэгтэй тутмын 2 нь ХПВ-ийн халдвар авсан тохиолдолд хүмүүс түүнийг юу гэх бол гэдгээс санаа зовдог гэж хариулсан байна. Иймд умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлэг хөтөлбөрийн хүрээнд ХПВ илрүүлэх шинжилгээ хийхдээ уг халдвар түгээмэл байдаг талаар ойлгуулахад анхаарах хэрэгтэй ² .	
ХПВ-ийн халдвар хижээл насныханд илэрдэггүй	Халдварт өртөх 2 оргил үе байдаг ⁹ : • 25-аас доош насанд • 45-аас дээш насанд Зарим улс орнуудад ХПВ-ийн халдвар 45-аас дээш насанд бага зэрэг нэмэгддэг.	

Түлхүүр мэдээлэл: Умайн хүзүүний хорт хавдар 100% ХПВ-ийн халдвартай холбоотой

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ нь умайн хүзүүний хавдрын багахан хувийн шалтгаан болдог	Умайн хүзүүний хорт хавдрын бүх тохиолдол 100% ХПВ-ийн халдвартай холбоотой байдаг ^{1,2} .	¹ WHO (2022) 'Cervical Cancer'. Fact Sheet, 22 February. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer
Умайн хүзүүний хорт хавдраас сэргийлэх боломжгүй	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь ХПВ-ийн хавдар үүсгэх өндөр эрсдэлтэй хэв шинжийн халдвар авах эрсдлийг бууруулах, хавдар үүсэхээс сэргийлэх үр дүнтэй аюулгүй арга юм ³ .	² de Martel, C., Plummer, M., Vignat, J. & Franceschi, S. Worldwide burden of cancer attributable to HPV by site, country and HPV type. Int. J. Cancer 141, 664–670 (2017)
ХПВ-ийн халдвар авсан бол хавдар тусдаг	ХПВ-ийн 200 гаруй хэв шинж байдаг. Үүнээс хавдар үүсгэх өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн 12 хэв шинж байдаг ³ . ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжүүд умайн хүзүүний хорт хавдрын 70%-ийг үүсгэдэг. Бусад 5 хэв шинж (ХПВ-ийн 45, 31, 33, 58, 52-р хэв шинжүүд) нь 20%-ийн шалтгаан болдог ⁴ .	³ Human papillomavirus vaccines: WHO position paper (2022 update)
Хэрэв ээж, эмээ нь умайн хүзүүний хавдраар өвдөж байсан бол удамшиж хавдар тусдаг	Умайн хүзүүний хорт хавдар нь удамшдаггүй ³ .	⁴ IARC Handbooks of cancer prevention, Cervical Cancer Screening, Volume 18, 2022
Урт хугацаанд бэлгийн идэвхгүй амьдралд байсан эмэгтэйчүүдийн хувьд умайн хүзүүний хорт хавдар тусах эрсдэл бага	ДЭМБ-ын судалгаагаар хэвийн дархлааны тогтолцоотой эмэгтэйчүүдийн хувьд өндөр эрсдэл бүхий вирусийн халдвар авсанаас хойш 15-20 жилийн дараа, дархлаа сул (ХДХВ-ийн халдвартай хүмүүс) эмэгтэйчүүдийн хувьд 5-10 жилийн дараа умайн хүзүүний хавдар үүсдэг байна ¹ . Энэ нь бэлгийн идэвхитэй, идэвхгүйгээс хамаарахгүй байгаа тул ойрын хугацаанд бэлгийн харьцаанд ороогүй эмэгтэйчүүдэд ч умайн хүзүүний хорт хавдар оношлогдож болно.	

Түлхүүр мэдээлэл: ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь аюулгүй бөгөөд ХПВ-ийн шалтгаант халдвар, хавдрын урьдал эмгэг болон хорт хавдраас сэргийлэх үр дүнтэй анхдагч урьдчилан сэргийлэлт юм

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь ХПВ-ийн бүх төрлийн хэв шинжүүдээс хамгаалдаг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг 4 цэнт Гардасил вакцин нь ХПВ-ийн хавдар үүсгэдэг хамгийн өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн 6,11,16,18-р хэв шинжүүдээс хамгаалдаг бөгөөд бусад хэв шинжээс хамгаалахгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь умайн хүзүүний, хошного, ам залгиур, үтрээ, гадна бэлэг эрхтэн, шодойн хавдар зэрэг 6 төрлийн хавдраас хамгаална ¹ .	¹ United States National Cancer Institute (2021) 'Human Papillomavirus Vaccines'. https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/infectious-agents/hpv-vaccine-fact-sheet#why-is-hpvpvaccination-important
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь хаана ч хийгддэггүй шинэ вакцин.	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин 2006 оноос хэрэглэгдэж байгаа бөгөөд 2025 оны 2-р сарын байдлаар дэлхийн 146 улс оронд дархлаажуулалтын үндэсний товллын дагуу хийгдэж байна ² . 15 жилийн турш вакцины аюулгүй байдлыг судалсан 160 гаруй судалгаагаар ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины аюулгүй байдал нотлогдсон ³⁻⁶ .	² ДЭМБ, https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-(HPV)/hpv-clearing-house/hpv-dashboard
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины зөвхөн хавдрын урьдал эмгэг дээр үзүүлэх үр нөлөөг судалсан бөгөөд умайн хүзүүний хорт хавдарт хэрхэн нөлөөлөх нь судлагдаагүй	ХПВ-ийн халдвар авсанаас хойш умайн хүзүүний хорт хавдар болох хүртэл урт хугацаа болох учраас вакцинжуулалтын эхний үеийн үр дүнг умайн хүзүүний хавдрын урьдал эмгэгийн жишээн дээр авч үзэж байна. Энэхүү вакцин умайн хүзүүний хорт хавдарт хэрхэн нөлөөлсөн талаар 10 жилийн дараа илүү тодорхой судалгааны үр дүнгүүд гарах болно. Хийгдсэн судалгаанаас харахад ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдийн дунд хамрагдаагүй эмэгтэйчүүдтэй харьцуулахад умайн хүзүүний хорт хавдрын тохиолдол 90 хувь буурсан байна ⁷ .	³ CDC (2020) 'Human Papillomavirus (HPV) Vaccine: Safety Information'. https://www.cdc.gov/vaccinesafety/vaccines/hpv-vaccine.html
Бэлгийн харьцаанд ороогүй хүүхдэд ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг бага насанд нь хийх нь үр дүнгүй	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг тухайн вирус хүний биед орохоос өмнө эрт насанд хийх тусам илүү үр дүнтэй, дархлаа сайн тогтдог. ДЭМБ-аас хүүхдүүдийг бэлгийн харьцаанд орохоос нь өмнө 9-14 насанд дархлаажуулахыг зөвлөж байна ^{8,9} .	⁴ WHO (2020) 'Human Papilloma Virus Vaccines and Infertility' ACVS meeting of 4–5 December 2019, in WHO Weekly Epidemiological Record of 24 January 2020, https://www.who.int/groups/global-advisorycommittee-on-vaccine-safety/topics/human-papillomavirus-vaccines/infertility

ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг зөвхөн өсвөр насны хүүхдүүдэд хийдэг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг дархлаажуулалтын үндэсний товлолын наснаас гадна 15-26 насны эмэгтэйчүүд сайн дурын дархлаажуулалтаар харьяа аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн төвд төлбөртэйгээр /23,000 төгрөг/ хийлгэнэ. 27-45 насны эмэгтэйчүүд, эрсдэлтэй бүлгийн хүмүүс (эрэгтэйчүүдтэй бэлгийн харьцаанд ордог эрэгтэйчүүд, ХДХВ-ийн халдвартай, олон бэлгийн хамтрагчтай) эмчийн заалтаар хийлгэх боломжтой.	⁵ Observed rate of vaccine reactions: human papilloma virus vaccine. Geneva: World Health Organization; 2017 (https://cdn.who.int/media/docs/default-source/pvg/global-vaccine-safety/hpv-vaccine-rates-information-sheet-1217.pdf?sfvrsn=15d7ba4_4&download=true)
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг олон тун хийлгэх ёстой	2023 онд ДЭМБ-аас ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг 1 тунгаар хэрэглэх нь 2 тун хийлгэсэнтэй ижил үр дүнтэйгээс гадна эдийн засгийн хувьд үр ашигтайг нотолж, нэг тун хийхийг зөвлөмж болгосон ⁸ . Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 472 тоот тогтоолоор баталсан үндэсний товлолын дагуу 11 насны бүх хүүхдийг ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцинаар нэг удаа дархлаажуулж байна.	⁶ Global Advisory Committee on Vaccine Safety. Safety of HPV vaccines. Geneva: World Health Organization (https://www.who.int/groups/global-advisory-committee-on-vaccine-safety/topics/human-papillomavirus-vaccines/safety)
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг эрт хийснээр бэлгийн замбараагүй амьдрал, эрсдэлтэй зан үйлийг нэмэгдүүлдэг.	ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтанд хамрагдах нь эмэгтэйчүүд, эрэгтэйчүүд аль алинд бэлгийн замбараагүй амьдралд хүргэдэггүй байна. Вакцин хийлгэсэн болон хийлгээгүй 521,879 оролцогчийг хамруулсан 20 гаруй судалгаагаар вакцин хийлгэсэн эмэгтэйчүүдийн дунд бэлгийн харьцаанд эрт орсон, бэлгийн олон хамтрагчтай болсон асуудал ажиглагдаагүй бөгөөд бэлгийн амьдрал, зан үйлийн хувьд бүлгүүдийн хувьд ялгаа байхгүй байсан байна ^{9,10} .	⁷ Lei, J., Ploner, A., Elfström et al. (2020) 'HPV Vaccination and the Risk of Invasive Cervical Cancer'. The New England Journal of Medicine 383:1340–1348. ⁸ Human papillomavirus vaccines: WHO position paper (2022 update)
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин бусад төрлийн халдвараас сэргийлдэг.	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь умайн хүзүү болон бусад ХПВ-ийн хамааралтай хавдраас сэргийлэх боловч бусад бэлгийн замаар дамжих халдваруудаас хамгаалахгүй ¹¹ .	⁹ Brouwer, A., Delinger, R., Eisenbert, M. et al. (2019) 'HPV Vaccination Has Not Increased Sexual Activity or Accelerated Sexual Debut in a College-Aged Cohort of Men and Women'. BMC Public Health 19: 821
ХПВ-ийн халдвар авахад дархлаа тогтдог учраас вакцин хийх шаардлагагүй	ХПВ-ийн халдвар авсны дараа үүсэх эсрэг биеийн хэмжээ бага байх тул дархлаа тогтоц хангалтгүй байдаг. Харин ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийсэн тохиолдолд хангалттай дархлаа тогтдог ⁸ .	¹⁰ Kasting ML, Shapiro GK, Rosberger Z, Kahn JA, Zimet GD. Tempest in a teapot: A systematic review of HPV vaccination and risk compensation research. Hum Vaccin Immunother. 2016;12(6):1435-50. doi:10.1080/21645515.2016.114115

9 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин л хамгийн сайн, олдоц ихтэй

ХПВ-ийн халдварын эсрэг 9 цэнт Гардасил вакцин нь АНУ-ын Мерк үйлдвэрт үйлдвэрлэгдсэн, ХПВ-ийн 9 хэв шинжээс хамгаалдаг. 2014 онд лиценз авч, 2016 оноос өндөр хөгжилтэй улс орнууд хийж эхэлсэн, ганц үйлдвэрлэгчтэй, олдоц бага, үнэ өндөр байна. Манай улсад хэрэглэгдэж буй 4 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг Гардасил вакцин нь АНУ-ын Мерк үйлдвэрт үйлдвэрлэгдсэн, ХПВ-ийн 4 хэв шинжээс (6,11,16,18) гадна гадна 31, 33 болон 45-р хэв шинжээс давхар хамгаалдаг. Монгол эмэгтэйчүүдийн дунд тохиолдож буй умайн хузүүний хорт хавдрын 48,3%-д хавдар үүсгэх өндөр эрсдэлтэй ХПВ-ийн 16 болон 18-р хэв шинжүүд илэрсэн байна.

¹¹ Radecki Breitkopf, C., Finney Rutton, L., Findley, V. et al. (2016) 'Awareness and Knowledge of Human Papillomavirus (HPV), HPV-Related Cancers, and HPV vaccines in an Uninsured Adult Clinic Population'. Cancer Medicine 5(11): 3346–3352.

Түлхүүр мэдээлэл: Хөвгүүдийг дархлаажуулснаар эрэгтэйчүүдийн дундах хорт хавдрыг бууруулах боломжтой

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг зөвхөн эмэгтэйчүүдэд л хийдэг	ХПВ-ийн халдварт эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс адилхан өртөх эрсдэлтэй учраас охид, хөвгүүдэд аль алинд нь ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг хийж ХПВ-ийн шалтгаант өвчлөл, хавдраас сэргийлдэг ¹ . Эрэгтэйчүүдийн дунд хошногони хавдрын 88%, шодойн хавдрын 50%, ам залгиурын хавдрын 30% ХПВ-ийн халдвартай холбоотой байдаг ² .	¹ Bruni L, Albero G, Rowley J, Alemany L, Arbyn M, Giuliano AR, Markowitz LE, Broutet N, Taylor M. Global and regional estimates of genital human papillomavirus prevalence among men: a systematic review and metaanalysis. Lancet Glob Health. 2023 Sep;11(9):e1345-e1362
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь зөвхөн умайн хүзүүний хорт хавдраас сэргийлдэг тул хөвгүүдэд хийх шаардлагагүй	ХПВ нь эрэгтэйчүүдэд хошног, залгиур хоолой, шодойн хавдар үүсгэдэг. Мөн аль аль хүйсэд бэлгийн үү, ургацаг болон амьсгалын замын дахидаг папилломатозыг үүсгэдэг ³ . Иймд ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь эрэгтэйчүүдэд дээрх өвчлөл, хавдраас сэргийлдэг.	² de Martel, C., Plummer, M., Vignat, J. & Franceschi, S. Worldwide burden of cancer attributable to HPV by site, country and HPV type. Int. J. Cancer 141, 664–670 (2017)
Улс орнууд хөвгүүддээ ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийдэггүй	2025 оны 2-р сарын байдлаар дэлхийн 76 улс охид, хөвгүүдэд аль алинд ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтыг хийж байна.	³ WHO (2024) Human papillomavirus and cancer, Fact sheet, 5 March https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papilloma-virus-and-cancer
		⁴ ДЭМБ, https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-(HPV)/hvpv-clearing-house/hpv-dashboard

Түлхүүр мэдээлэл: ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин болон түүний найрлага дах бодисууд эрүүл мэндэд аюулгүй, вакцин урт хугацаанд хамгаална

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин огт судлагдаагүй, шинэ вакцин	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины анхны эмнэл зүйн туршилт судалгаа 1997 оноос эхэлж, эхний үр дүн 2002 онд хэвлэгдэж байсан. Анхны 4 цэнт вакцин 2006 онд, 2 цэнт вакцин 2007 онд ДЭМБ-аас лиценз авсан. 2007 оноос хойш дархлаажуулалтын товлонд орж хэрэглэгдэж байгаа бөгөөд аюулгүй байдал нь олон тооны судалгаагаар судлагдсан. ДЭМБ, АНУ-ын Хүнс эмийн агентлаг, Австралийн Эмчилгээний бүтээгдэхүүний байгууллага зэрэг олон байгууллагаар баталгаажсан. Өнөөдрийн байдлаар 500 сая тун вакцин 100 сая хүнд хийгдсэн байна ^{1,2} .	¹ Global Advisory Committee on Vaccine Safety. Safety of HPV vaccines. Geneva: World Health Organization (https://www.who.int/groups/global-advisory-committee-on-vaccine-safety/topics/human-papillomavirus-vaccines/safety) ² National centre for Immunization Research and Surveillance, Human papillomavirus (HPV) vaccines for Australians, Fact sheet, 2023
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин эрүүл мэндэд аюултай, гаж нөлөө ихтэй	Бусад вакцин, эмийн адил ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийлгэсний дараа вакцин тарьсан газар өвдөх (10 хүний 8 хүнд илэрдэг), улайх, хавдах, толгой өвдөх (10 хүний 3 хүнд), бага зэрэг халуурах (10 хүний 1 хүнд илэрдэг) зэрэг хөнгөн шинж тэмдэг илэрч болно. Эдгээр шинж тэмдгүүд хэдэн цагаас 1-2 өдөр үргэлжилж болно ¹ .	³ CDC (2020) 'Human Papillomavirus (HPV) Vaccine: Safety Information'. https://www.cdc.gov/vaccinesafety/vaccines/hpv-vaccine.html
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин үргүйдэлд хүргэдэг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь аюулгүй юм. 15 жилийн турш вакцины аюулгүй байдлыг судалсан 160 гаруй судалгаагаар ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин аюулгүй нь нотлогдсон бөгөөд дархлаажуулалтанд хамрагдсан эмэгтэйчүүдэд үргүйдэлд хүргээгүй байна ³⁻⁷ .	⁴ WHO (2020) 'Human Papilloma Virus Vaccines and Infertility' ACVS meeting of 4–5 December 2019, in WHO Weekly Epidemiological Record of 24 January 2020, https://www.who.int/groups/global-advisorycommittee-on-vaccine-safety/topics/human-papillomavirus-vaccines/infertility
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг нэг тун хийхэд удаан хугацаанд хамгаалж чадахгүй	Нэг тун 4 цэнт ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины дараах дархлаа удаан хугацаанд хадгалагдах бөгөөд дархлаажуулснаас хойш 10-аас дээш жил эсрэг биеийн титрийн хэмжээ тогтвортой өндөр, 15 жил ХПВ-ийн 16,18-р хэв шинжийн халдвар, хавдраас хамгаалж байна ⁸⁻¹² .	⁵ Lei, J., Ploner, A., Elfrström et al. (2020) 'HPV Vaccination and the Risk of Invasive Cervical Cancer'. The New England Journal of Medicine 383:1340–1348 ⁶ Schmuhl NB, Mooney KE, Zhang X, et al. No association between HPV vaccination and infertility in U.S. females 18-33 years old. Vaccine 2020;38:4038-43 ⁷ Human papilloma virus vaccines and infertility. Weekly epidemiological record. 2017;92(28):393–404

ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлагадаа эрүүл мэндэд хортой мөнгөн ус агуулдаг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлагад мөнгөн ус агуулагддаггүй ¹³	⁸ Kreimer AR, Sampson JN, Porras C, et al. Evaluation of durability of a single dose of the bivalent HPV vaccine: The CVT Trial. Journal of the National Cancer Institute 2020;112:1038-46.
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлага дахь хөнгөн цагаан маш аюултай	Хөнгөн цагааны давс нь агаар, хүнсний бүтээгдэхүүн, үнэртэй ус, шүдний оо зэрэг гоо сайхны бүтээгдэхүүнд агуулагддагаас гадна хэд хэдэн төрлийн хүүхдийн вакцины найрлагад ордог. Хөнгөн цагааны давсыг 50 гаруй жил олон вакцины үйлдвэрлэлд ашиглаж ирсэн. Вакцин дахь хөнгөн цагааны агууламж маш бага хэмжээтэй байдаг. Хүн өдөр тутмын хоол хүнсээр дамжуулан вакцинтай харьцуулахад 35 дахин их хэмжээний хөнгөн цагааныг авдаг ¹⁴ .	⁹ Safaeian M, Sampson JN, Pan Y, et al. Durability of protection afforded by fewer doses of the HPV16/18 vaccine: The CVT Trial. Journal of the National Cancer Institute 2018;110:205-12.
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин аутизм үүсгэдэг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин бусад вакцины адилаар аутизм үүсгэдэг гэдэг нотолгоо байхгүй байна. Судалгааны үр дүнгээр вакцины найрлага дахь тогтворжуулагч бодис болох хөнгөн цагаан нь аутизм үүсгэх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэггүйг тогтоосон ¹⁵ .	¹⁰ Safaeian M, Porras C, Pan Y, et al. Durable antibody responses following one dose of the bivalent human papillomavirus L1 virus-like particle vaccine in the Costa Rica Vaccine Trial. Cancer Prevention Research (Philadelphia) 2013;6:1242-50.
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хямд үнэтэй, хуурамч	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг манай улс тендерээр бус, НҮБ-ын Хүүхдийн сангийн шугамаар GAVI буюу Даян дэлхийн вакцины альянсын бага, дунд орлоготой улс орнуудад олгодог хамгийн хямд үнэ буюу нэг тунг 4,5 ам. доллараар худалдан авдаг ¹⁶ .	¹¹ Sankaranarayanan R, Joshi S, Muwonge R, et al. Can a single dose of human papillomavirus (HPV) vaccine prevent cervical cancer? Early findings from an Indian study. Vaccine 2018;36:4783-91.
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин амьд вирус агуулдаг тул өвчлүүлдэг	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины найрлага дахь вирус төст хэсгүүд нь вирусийн өөрийн генетикийн материал агуулаагүй, зөвхөн ХПВ-ийн уургийн бүрхүүлийг агуулдаг.	¹² Malvi SG, Esmay PO, Muwonge et al., A prospective cohort study comparing efficacy of 1 dose of quadrivalent human papillomavirus vaccine to 2 and 3 doses at an average follow up of 12 years postvaccination. J Natl Cancer Inst Monogr. 2024 Nov 1;2024(67):317-328. doi: 10.1093/jncimonographs/lgae042. PMID: 39529521; PMCID: PMC11555276.
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакциныг манай улсад хийсэн туршлага байхгүй, хүүхдүүдэд туршилт хийгдэж байгаа	Манай улсад энэ вакциныг 2012 онд Улаанбаатар хотын Баянгол, Багануур дүүрэг, Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгийн 10 мянга гаруй охидод 3 тунгаар хийсэн. 2022 оноос хойш сайн дурын дархлаажуулалтаар хийж байна.	¹³ CDC, https://archive.cdc.gov/www_cdc_gov/vaccine-safety/concerns/thimerosal/index.html
		¹⁴ Aluminum adjuvants [website]. Geneva: World Health Organization; 2024. (https://www.who.int/groups/global-advisory-committee-on-vaccine-safety/topics/adjuvants)

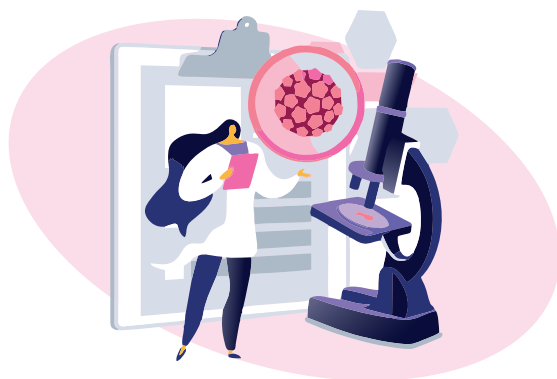
Манай оронд өмнө хийгдсэн ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцины үр дүнг судлаагүй

Улаанбаатар хотоос Баянгол, Багануур дүүрэг, Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгаас ХПВ-ийн халдварын эсрэг 3 тун вакцинд хамрагдсан 925, ижил насны вакцинд хамрагдаагүй 978 эмэгтэйчүүдийг вакцин хийснээс хойш 5 жилийн дараа дагаж судалсан “Хавдрын Үндэсний Зөвлөл НҮТББ-ын” судалгаагаар 3 тун ХПВ-ийн вакцин ХПВ-ийн өндөр эрсдэлтэй 16-р хэв шинжээс 5 жилийн дараа 90 хувь, 11 жилийн дараа 100 хувь хамгаалсан үр дүн гарсан байна¹⁷.

¹⁵ ДЭМБ, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiAvbm7BhC5ARIsAFjwNHsCDQ80BmwwVu-Visz8Tq3z9dlr5UFEe_DUnBc708Is60rqubXZ8p2Qa-Aq0ZEALw_wcB

¹⁶ <https://www.unicef.org/supply/media/20651/file/HPV-vaccine-prices-06022024.pdf>

¹⁷ Batmunkh T, von Mollendorf C, Tulgaa K, Surenjav U, Dalmau MT, Namjil N, Tseveddamba B, Tsegmed S, Enkhmaa J, Garland SM, Mulholland K. HPV genoprevalence and HPV knowledge in young women in Mongolia, five years following a pilot 4vHPV vaccination campaign. Papillomavirus Res. 2019 Dec;8:100175. doi: 10.1016/j.pvr.2019.100175. Epub 2019 Jul 2. PMID: 31276802; PMCID: PMC6658929.

Түлхүүр мэдээлэл: Умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлэг нь умайн хүзүүний хорт хавдрын урьдал эмгэг болон хавдрыг эмчлэх боломжтой эрт үед нь илрүүлэх аюулгүй, үр дүнтэй арга

Хүн амын дундах ташаа мэдээлэл	Залруулга мэдээлэл	Эх сурвалж
ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийлгэсэн бол умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлэгт орох шаардлагагүй	ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин нь умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлгийг орлохгүй. ХПВ-ийн халдварын эсрэг вакцин хийж буй орнууд хавдрын урьдал эмгэг, хавдрыг илрүүлж эмчлэх зорилготой хүн амд суурилсан умайн хүзүүн хорт хавдар (УХХХ)-ын эрт илрүүлгийн хөтөлбөртэй байх хэрэгцээтэй ¹ .	¹ WHO (2022) 'Cervical Cancer'. Fact Sheet https://www.who.int/newsroom/fact-sheets/detail/cervical-cancer
Эмэгтэйчүүдэд ямар нэгэн зовиур байхгүй тохиолдолд эрт илрүүлэгт орох хэрэгцээгүй	Умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн хөтөлбөр нь ямар нэгэн шинж тэмдэггүй, эрүүл эмэгтэйчүүдийн дунд хийгддэг ¹ . Учир нь ХПВ нь урт хугацаанд хүний биед байх боломжтой тул олон жил бэлгийн харьцаанд ороогүй эмэгтэйчүүдэд ч вирус биед нь байж болно. Иймд тогтмол эрт илрүүлэгт хамрагдах нь чухал юм ² . Умайн хүзүүний хорт хавдар оношлогдож буй дундаж нас 53 нас байгаа тул энэ наснаас өмнө эрт илрүүлэгт хамрагдсанаар хавдрыг эрт шатанд нь илрүүлэх магадлалыг нэмэгдүүлдэг ² . Хавдрын эрт шатанд эмчилгээ хийвэл жирэмслэх, төрөх боломжтой.	² Arbyn, M., Weiderpass, E., Bruni, L. et al. (2020) 'Estimates of Incidence and Mortality of Cervical Cancer in 2018: A Worldwide Analysis'. <i>LancetGlobal Health</i> 8(2): e191–e203. ³ Cancer Research UK (2020) 'Fertility and Cervical Cancer'. https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/cervical-cancer/living-with/fertility ⁴ Nohr, B., Krüger Kjaer, S., Soylyu, L. and Jensen, A. (2019) 'High-Risk Human Papilloma-virus Infection in Female and Subsequent Risk of Infertility: A Population-Based Cohort Study'. <i>Fertility and Sterility</i> 111(6): 1236–1242.
Эрт илрүүлэг үзлэг нь өвддөг бөгөөд эмэгтэйчүүдийн нөхөн үржихүйд сөрөг нөлөөтэй	Сүүлийн үед ДЭМБ-аас эрт илрүүлэгт ХПВ-ийг илрүүлэх шинжилгээг ашиглах, эмэгтэйчүүд өөрөөсөө үтрээний сорьц авах өвдөлтгүй аргыг ашиглахыг зөвлөж байна ¹ . ХПВ-ийг илрүүлэх шинжилгээг нийт хүн амд 30 наснаас, ХДХВ-ийн халдвартай эмэгтэйчүүдийн дунд 25 наснаас эхлэх ёстой гэж үздэг ¹ .	
УХХХ-ын эрт илрүүлэг хөтөлбөр байхад вакцин огт хэрэгцээгүй	УХХХ-ын эрт илрүүлэг хөтөлбөр нь зөвхөн ХПВ-ийн шалтгаант УХХХ-г илрүүлдэг ба ХПВ-ээр үүсгэгддэг бусад хавдруудын хувьд эрт илрүүлэг байхгүй байна. УХХХ-ын анхдагч урьдчилан сэргийлэлтийн арга нь хавдар үүсгэдэг ХПВ-ээс хамгаалах тул ХПВ-ийн халдварын эсрэг дархлаажуулалтаар л хийгдэх боломжтой.	

Боловсруулсан: Б.Цэцэгсайхан, анагаах ухааны доктор, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн зөвлөх

Хянасан: Б.Мөнхзул, Эрүүл Мэндийн Яамны Нийгмийн эрүүл мэндийн бодлогын газрын мэргэжилтэн
Б. Цэдмаа, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн хөтөлбөрийн шинжээч
Х.Баттуяа, НҮБ-ын Хүн Амын Сангийн өсвөр үе, залуучуудын мэргэжилтэн

